

Beatrijsstraat – Rioolvervanging en herinrichting

Ecologisch vooronderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

[Redacted text]

Inhoudsopgave

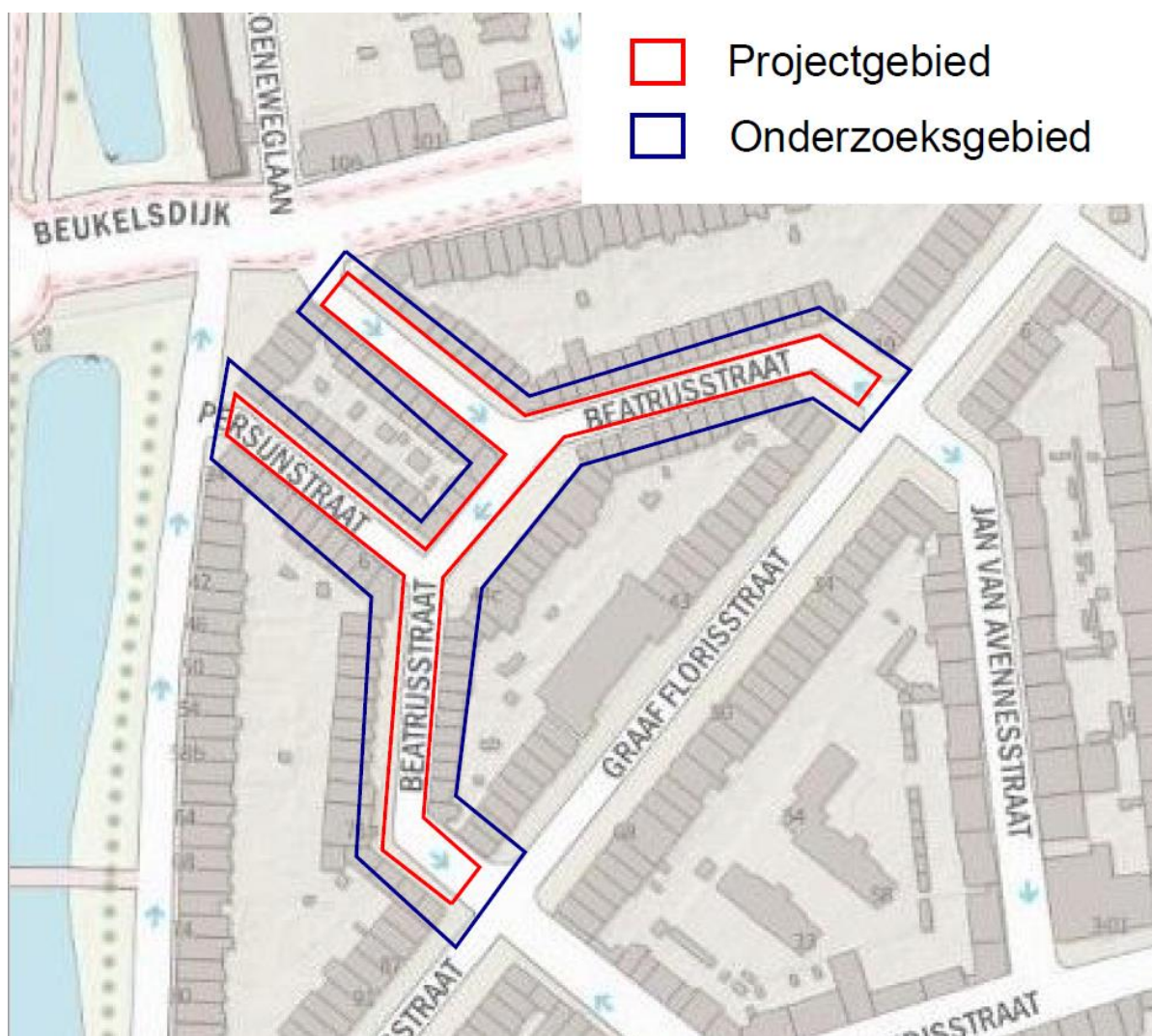
1	Locatie en voorgenomen werkzaamheden	4
2	Conclusies en adviezen	7
2.1	Conclusies	7
2.2	Adviezen	9
2.3	Ecologische kansen	10
3	Werkwijze	11
3.1	Aanpak	11
4	Bureaustudie	12
4.1	Eerder uitgevoerd onderzoek	12
4.2	Rotterdamse natuurdatabase	13
4.3	Natura 2000-gebieden	14
4.4	Natuurnetwerk Nederland	14
4.5	Rotterdamse groenstructuur	15
5	Resultaten	16
5.1	Flora	16
5.2	Vogels	16
5.2.1	Vogels met jaarrond beschermde nesten	16
5.2.2	Algemene broedvogels en categorie-5 soorten	18
5.3	Grondgebonden zoogdieren	19
5.4	Vleermuizen	20
5.5	Amfibieën	23
5.6	Reptielen	24
5.7	Vissen	24
5.8	Ongewervelden	24
5.9	Exoten	25
	Gebruikte bronnen en literatuur	26
6	Bijlages	27
6.1	Bijlage 1; Duiding Wet- en regelgeving	27
6.1.1	Wet natuurbescherming	27

6.1.2	Natuurnetwerk Nederland	28
6.1.3	Rotterdams Beleid	28
6.2	Bijlage 2; Uitgebreide toelichting op wetgevende kaders	30
6.3	Bijlage 3; Beschermden soorten die in Zuid-Holland voorkomen (exclusief vogels)	34

1 Locatie en voorgenomen werkzaamheden

In de Beatrijsstraat, Persijnstraat en Frank van Borselenstraat in de wijk Delfshaven (figuur 1) wordt de riolering vervangen. Gezien hiervoor de straat wordt opengebrouwen zullen de verzakte straatdelen meteen worden opgehoogd. Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden is de opdrachtgever voornemens 42 gemeentelijke bomen te rooien (zie figuur 2). Hier komen naderhand 49 nieuwe bomen voor terug. Ook zal een deel van het groen uit de voortuinen verwijderd worden.

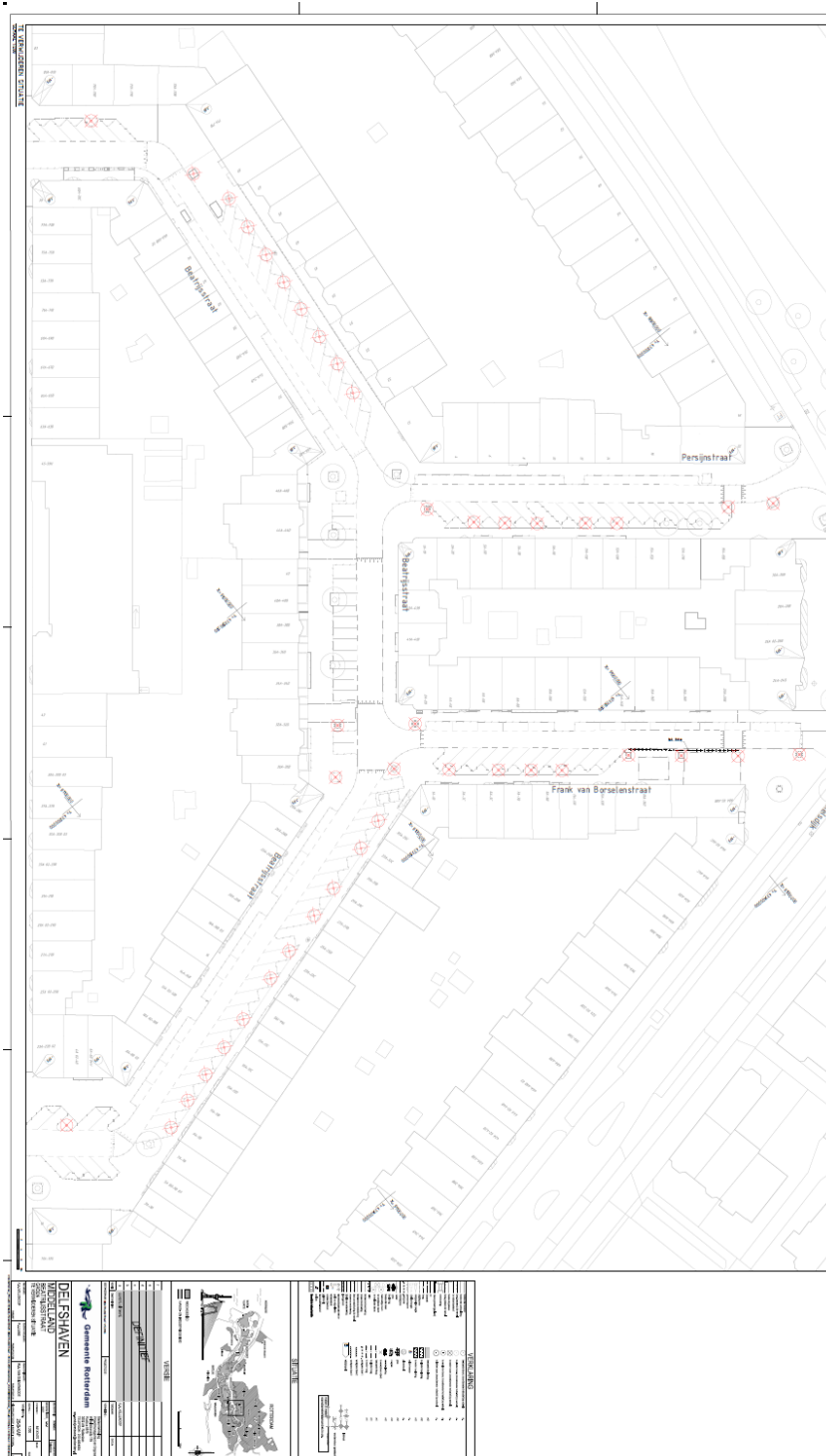

Figuur 1 – Project en onderzoeksgebied Beatrijsstraat e.o.

De vooroorlogse woningen (bouwjaar ca. 1920-1922) in het projectgebied bestaan uit drie tot vier woonlagen. Ongeveer één derde van de woningen heeft een steil zadeldak met relatief platte dakpannen, en daardoor waarschijnlijk beperkte ruimte tussen de pannen en het dakbeschot (zie hoofdstuk 5.2.1 voor een voorbeeld). De overige woningen hebben een plat dak. De straten bestaan uit een rijweg met parkeerplaatsen en een stoep aan weerszijden. Langs de straten staan gemeentelijke bomen; het betreffen zowel inheemse als uitheemse soorten, en/of cultuurvariëteiten

daarvan. In de Beatrijsstraat staan: boltrompetboom, valse christusdoorn, robinia, hemelboom, japanse kers, honingboom en gewone plataan. In de Persijnstraat staan: gewone lijsterbes, sierpeer, robinia en plataan. En in de Frank van Borselenstraat staan: beverboom, hazelaar, linde en (op de hoek met de Heemraadsingel) een gewone plataan. Figuur 3 geeft een impressie van het projectgebied.

Figuur 2 – Definitieve rooikaart met kenmerk: 25-B-KAP, aangeleverd door opdrachtgever

Figuur 3 - impressie van het projectgebied. a: Frank van Borselenstraat, b: noordoostelijk deel Beatrijsstraat, c: hoek van Persijnstraat en Beatrijsstraat, d: zuidwestelijk deel van Beatrijsstraat

In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is het noodzakelijk om de effecten van bovengenoemde werkzaamheden in kaart te brengen. Dit vooronderzoek voorziet in deze noodzaak. Bij wijzigingen in de scope dient de ecooloog op de hoogte gebracht te worden. Deze wijzigingen kunnen namelijk invloed hebben op de conclusies.

2 Conclusies en adviezen

Na het uitvoeren van de bureaustudie en het locatiebezoek zijn de waarnemingen geïnterpreteerd. Deze onderdelen zijn te lezen in achterliggend rapport. Onderstaande conclusies en adviezen zijn hierop gebaseerd, alsmede getoetst aan de huidige wet- en regelgeving (Bijlage 1 en Bijlage 2).

2.1 Conclusies

In onderstaande tabel is aangegeven welke beschermde gebieden aanwezig zijn en of effecten worden verwacht. Eventuele vervolgstappen zijn benoemd.

Beschermd gebied	Afstand tot plangebied	Verwacht effect?
NNN	ca. 4,5 km (Dichtstbijzijnde gebied: Polder Schieveen)	Nee
Natura 2000	ca. 9 km (Dichtstbijzijnde gebied: Oude Maas)	Nee
Rotterdamse groenstructuur	ca.0,2 km (Dichtstbijzijnde gebied: Parkbos, Essenburgpark)	Nee

In onderstaande tabel is aangegeven welke beschermde soorten verwacht worden in het projectgebied, of nader onderzoek benodigd is en of ontheffing op de Wet natuurbescherming benodigd is.

Soortgroep	Beschermde Soorten?	Nader onderzoek? (planning)	Ontheffing Wet natuurbescherming nodig?
<i>Flora</i>	Nee	Nee	Nee
<i>Vleermuizen</i>	Ja, mogelijk. Verblijfplaatsen in gebouwen, potentieel essentiële vliegroutes en niet-essentieel foerageergebied Mogelijk verblijfplaats in boom. (art. 3.5 Wnb) (Zie hoofdstuk 5.4)	Mogelijk, nader onderzoek naar verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten en vliegroutes is nodig indien niet aan maatregelen kan worden voldaan (Uitvoering tussen 15 april en 15 oktober) Voor de potentiële verblijfplaats in de boom dient eerst een visuele holteinspectie te	Ja, indien soorten worden aangetroffen bij het nader onderzoek en effecten niet te voorkomen zijn. Effecten zijn op voorhand uit te sluiten door: <ul style="list-style-type: none">- De acacia met potentiële verblijfplaats niet te rooien- Te zorgen dat de te plaatsen verlichting de omgeving niet sterker verlicht dan nu al het geval is. Toon dit aan met een lichtplan en bespreek dit met ecooloog.- Bij eventuele werkzaamheden tussen zonsondergang en

Soortgroep	Beschermd Soorten?	Nader onderzoek? (planning)	Ontheffing Wet natuurbescherming nodig?
		worden uitgevoerd. Indien de holte geschikt is als verblijfplaats is aanvullend nader onderzoek nodig indien niet aan de beschreven maatregelen wordt voldaan (Uitvoering tussen 15 april en 15 oktober)	zonsopkomst gerichte verlichting te gebruiken. De maatregelen worden verder toegelicht in hoofdstuk 2.2. Indien de aanbevolen maatregelen genomen worden is nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet nodig.
<i>Vogels met jaarrond beschermde nesten</i>	Ja, potentiële verblijfplaats huismus in pand aan Beatrjysstraat. Echter is de verwachting dat de verblijfplaats niet gebruikt wordt. (zie hoofdstuk 5.2.1)	Nee	Nee, aan de gebouwen wordt niet gewerkt en er gaat geen essentieel functioneel leefgebied verloren.
<i>Algemene Broedvogels en categorie-5 soorten</i>	Ja (art. 3.1 Wnb)	Nee	Nee, indien voldaan wordt aan art. 3.1 Wnb. Dit is mogelijk door buiten het broedseizoen te werken. Het broedseizoen loopt globaal tussen 1 maart – 31 juli maar de periode kan variëren afhankelijk van de vogelsoort en weersomstandigheden. Indien dit niet mogelijk is moeten de te rooien bomen door een deskundig ecooloog gecontroleerd worden op nesten van vogels, uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden. Wanneer er nesten met actieve broedgevallen aanwezig zijn, mogen de betreffende bomen met nesten niet gerooid te worden totdat de nesten verlaten zijn.

Soortgroep	Beschermde Soorten?	Nader onderzoek? (planning)	Ontheffing Wet natuurbescherming nodig?
			Voor werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient gewerkt te worden conform een ecologisch werkprotocol, welke wordt aangeleverd door een stadsecoloog.
<i>Overige beschermde soorten (Vissen, amfibieën, grondgebonden zoogdieren, reptielen, ongewervelden)</i>	Nee	Nee	Beschermde soorten binnen deze soortgroepen worden op basis van verspreiding en/of biotoop niet verwacht in het projectgebied.
<i>Vrijgestelde Grondgebonden zoogdieren en Amfibieën</i>	Mogelijk vrijgestelde soorten zoals: egel en bosmuis, (art. 1.11 Wnb)	Nee	Nee. Wel dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht (art. 1.11 Wnb). Dit is o.a. mogelijk door vanuit één kant te werken, zodat dieren de kans krijgen om zich te verplaatsen.

2.2 Adviezen

Er kunnen vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing binnen het projectgebied en in een acacia, die volgens de huidige scope gerood wordt. Ook zijn er mogelijk essentiële vliegroutes en niet-essentiële foerageergebieden voor vleermuizen aanwezig. Het gaat hier om de straten, gebouwen met minimaal verlichte voorgevels en gemeentelijke bomen. Nader onderzoek naar vleermuizen mogelijk nodig, afhankelijk van het lichtplan. Mogelijk volgt hieruit ook de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming. Wanneer effecten op voorhand uit te sluiten zijn, is nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing niet nodig. De volgende maatregelen zijn nodig om effecten uit te sluiten:

1. Er dient een holteinspectie te worden uitgevoerd in de acacia d.m.v. endoscopie (zie hoofdstuk 5.4, figuur 8 en 9). Indien een geschikte potentiële verblijfplaats wordt aangetroffen is aanvullend nader onderzoek benodigd (uitvoering tussen 15 april en 15 oktober) (Tenzij wordt besloten de boom niet te rooien en deze met niet meer dan 2 lux wordt aangelicht).
2. De te plaatsen straatverlichting dient de voorgevels van de panden in het projectgebied en de bomen niet meer te verlichten dan in de huidige situatie het geval is. Zorg dat de panden, boven een hoogte van 6 meter ten opzichte van de stoep, met niet meer dan 2 lux worden aangelicht t.b.v. de potentieel essentiële vliegroutes voor vleermuizen. Bij intentie om aan deze maatregel te voldoen, dient de borging van deze maatregel met een lichtplan te worden aangetoond dat wordt beoordeeld door een ecoloog.

3. Bij eventuele werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst dient gebruik gemaakt te worden van gerichte verlichting. Hierbij dienen de voorgevels en de bomen niet extra verlicht te worden.

Deze maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in overleg met een deskundig ecooloog. Indien maatregelen 2 en 3 niet genomen (kunnen) worden is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Voor maatregel 1 geldt dat de uitkomst van de holteinspectie bepaalt of nader onderzoek nodig is (Tenzij wordt besloten de boom niet te rooien en deze met niet meer dan 2 lux wordt aangelicht in de nieuwe situatie). Dit nader onderzoek vindt plaats tussen 15 april en 15 oktober.

Het rooien van bomen en struiken en overige werkzaamheden met negatieve effecten op het aanwezige groen, dienen buiten het vogelbroedseizoen uitgevoerd te worden, ter bescherming van algemene broedvogels (artikel 3.1 Wnb). Het broedseizoen loopt globaal van 1 maart tot 31 juli, maar kan per jaar enigszins verschuiven, afhankelijk van de soort in kwestie en de weersomstandigheden. Indien dit niet mogelijk is moeten de te rooien bomen door een deskundig ecooloog gecontroleerd te worden op nesten van vogels, uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden. Wanneer er nesten met actieve broedgevallen aanwezig zijn, mogen de betreffende bomen met nesten niet gerooid te worden totdat de nesten verlaten zijn. Voor werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient gewerkt te worden conform een ecologisch werkprotocol, welke wordt aangeleverd door een stadsecoloog.

2.3 Ecologische kansen

Hieronder staan enkele ecologische kansen c.q. maatregelen beschreven. Deze maatregelen zijn in lijn met de natuurdoelen van de gemeente Rotterdam, waaronder de vergroeningsopgave en het streven naar meer biodiversiteit, natuurbeleving en klimaatadaptatie.

- Creëer met de nieuw aan te planten bomen een doorlopende groenstructuur. Hiermee worden vliegroutes van vleermuizen versterkt en is het voedselaanbod (in de vorm van insecten) gewaarborgd.
- Kies niet slechts voor één boomsoort, maar voor een variatie van inheemse soorten
- Kies naast bomen voor enkele bedragende en/of wintergroene struiken. Dit is gunstig voor vogelsoorten, waaronder de huismus.

3 Werkwijze

Bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij er sprake is van ingrepen zoals sloop, bouw, herinrichting en kap van bomen e.d., dient altijd getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. Gezien de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden (flora en fauna), dient voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden een ecologisch vooronderzoek te worden gedaan. Het doel van dit onderzoek is om vast te stellen of er beschermde natuurwaarden aanwezig zijn, of potentieel aanwezig kunnen zijn, in- en rondom het projectgebied. Vervolgens wordt er gekeken of, en zo ja, in welke mate, de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op aangetroffen (potentiele) natuurwaarden. Daarbij wordt er getoetst of de effecten, als gevolg van de werkzaamheden, conflicteren met verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Op basis van de resultaten worden er vervolgstappen geadviseerd om zo overtredingen van deze Wet te voorkomen. Het vooronderzoek kan ook gebruikt worden als onderbouwing bij eventuele vergunningsaanvragen, zoals een kapvergunning (WABO). Het onderzoek dient dan als bijlage meegezonden te worden naar het bevoegd gezag. Ten slotte worden de ecologische kansen benoemd, die op dit project van toepassing zijn.

3.1 Aanpak

Dit vooronderzoek (VO) is een oriënterend onderzoek naar de effecten op flora, fauna en natuurgebieden die bescherming genieten vanuit de Wet natuurbescherming. Het onderzoek bestaat uit 2 delen:

1. Een bureaustudie, waarbij wordt gekeken of er eerdere onderzoeken op de locatie bekend zijn en of er waarnemingen van beschermde soorten in de Rotterdamse natuurdatabase zijn opgenomen. Verder wordt ook gekeken naar eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Natuur Netwerk Nederland (NNN)).
2. Een locatiebezoek, met als doel een inschatting te maken van de potentie van de locatie voor beschermde soorten (Wnb) op basis van waarnemingen, aanwezige biotopen en beoordeling van bebouwing. Het locatiebezoek is een momentopname en heeft nadrukkelijk niet het karakter van een volledige veldinventarisatie.

Bij het opstellen van dit rapport zijn de voorgenomen (mogelijke) werkzaamheden getoetst aan de van kracht zijnde natuurwetgeving. Een uitleg van de verschillende onderdelen van de huidige wet- en regelgeving is te vinden in Bijlage 1 en Bijlage 2.

4 Bureaustudie

4.1 Eerder uitgevoerd onderzoek

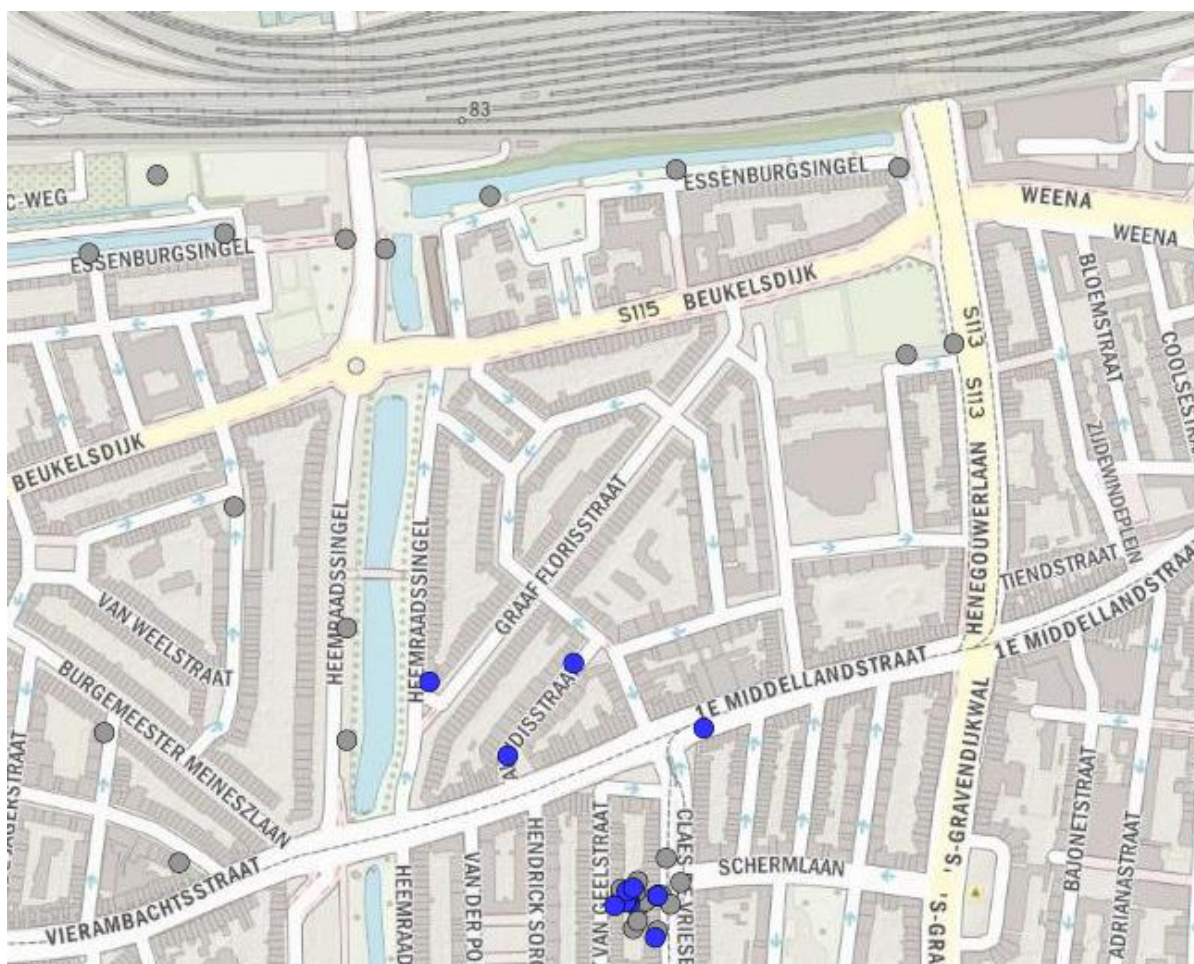
De volgende recente onderzoeken zijn bekend in de omgeving van het projectgebied:

- *Notenboom, R. (2019) Riolvervanging in de wijk Middelland deel 1 en 2, Vooronderzoek Wet natuurbescherming. Documentcodes respectievelijk: RDAM2019-11-RAP1 en RDAM2019-21-RAP1. Habitus, Bodegraven, april 2019. Conclusies en adviezen: Algemene broedvogels zijn -of kunnen worden- aangetroffen binnen het projectgebied. Een ontheffingsaanvraag voor de Wet natuurbescherming (art. 3.1 Wnb) kan voorkomen worden door de bomen buiten het broedseizoen te rooien. Daarnaast wordt geadviseerd rekening te houden met de zorgplicht voor vrijgesteldeoorten zoals: egel, bosmuis, konijn en gewone pad. (art. 1.11 Wnb).*
- *Dekker, I. (2019) Robert Fruinstraat, Rioleringswerkzaamheden. Vooronderzoek (VO) in het kader van de Wet natuurbescherming. Gemeente Rotterdam, Rotterdam, juni 2019. Conclusies en adviezen: de te rooien bomen dienen mogelijk als verblijfplaatsen voor algemene broedvogels en vleermuizen. Daarnaast kunnen de bomen dienen als potentiële niet-essentiële vliegroute naar het foerageergebied aan de Heemraadsingel. Er wordt geadviseerd een visuele holteinspectie uit te voeren voordat de bomen met potentie geroid worden. Daarnaast wordt geadviseerd rekening te houden met de zorgplicht voor vrijgesteldeoorten zoals: egel, bosmuis, en gewone pad. (art. 1.11 Wnb).*
- *Keyzer, J.(2018) Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw in het kader van de Wet natuurbescherming. Plangebied: Claes de Vrieselaan 25, 27 en 29, Rotterdam. Kenmerk: ER20181016v01. Ecoresult B.V., Dordrecht. Ecoresult B.V. Conclusies en adviezen: Er zijn binnen het projectgebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw, en vleermuizen aangetroffen. Een ontheffingsaanvraag was niet benodigd. Wel is een verblijfplaats van een gierzwaluw aangetroffen in een nabijgelegen pand: Claes de vrieslaan 43a.*

4.2 Rotterdamse natuurdatabase

Alle door de gemeente Rotterdam beheerde openbare ruimtes worden eens in de 3 jaar geïnventariseerd op wettelijk beschermde soorten planten en dieren (Wet natuurbescherming) en op Rode lijst soorten (aandachtsoorten). De ingewonnen gegevens zijn opgenomen in de Natuurdatabase, welke is ontsloten via het gemeentelijke GisWeb. Naast de inventarisatiegegevens van het Rotterdamse beheergebied zijn in deze database ook waarnemingen uit inventarisaties in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen opgenomen. Door de methode van dataverwerving is er sprake van 'open vlekken', locaties waar geen onderzoek is uitgevoerd. Hierdoor biedt de data dus geen dekkend beeld van de in Rotterdam aanwezige natuurwaarden. Het ontbreken van waarnemingen betekent daarom niet dat er geen natuurwaarden aanwezig zijn, maar eerder dat er (in de afgelopen 3 jaar) geen onderzoek is uitgevoerd.

In de natuurdatabase zijn ter plaatse van het object en in een straal van 300 meter rond het object diverse waarnemingen bekend (figuur 4). Het gaat om: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus. Kijk breder

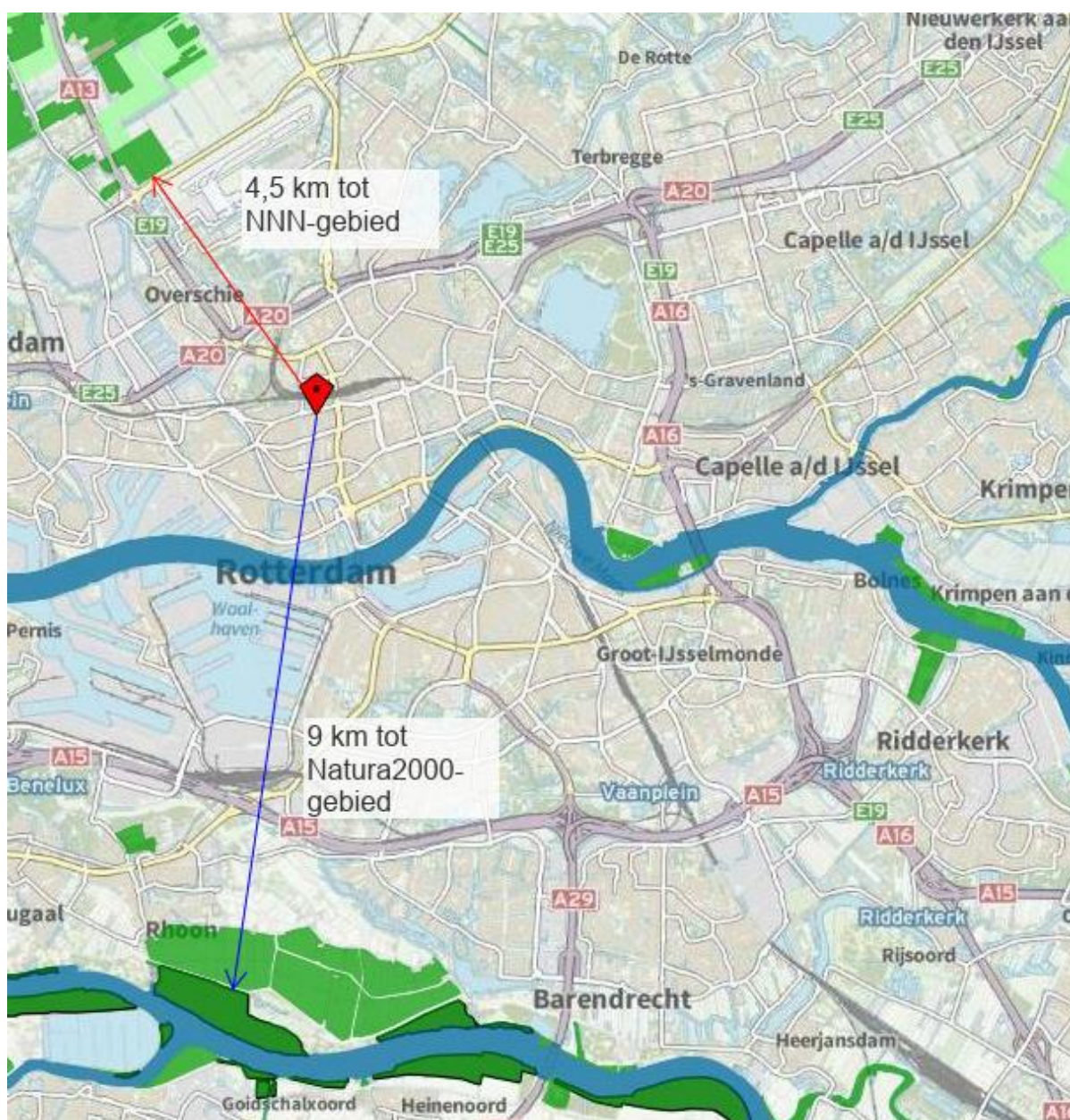
Figuur 4 – waarnemingen in de omgeving uit de afgelopen 3 jaar. Grijs stippen staan voor gewone- en ruige dwergvleermuizen en blauwe stippen staan voor vogels (huismus en gierzwaluw)

4.3 Natura 2000-gebieden

De locatie ligt op ca. 9 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Oude maas). Gezien de afstand en het lokale karakter van de ingreep, worden er geen effecten verwacht. Vervolgstappen wat betreft gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden zijn niet benodigd.

4.4 Natuurnetwerk Nederland

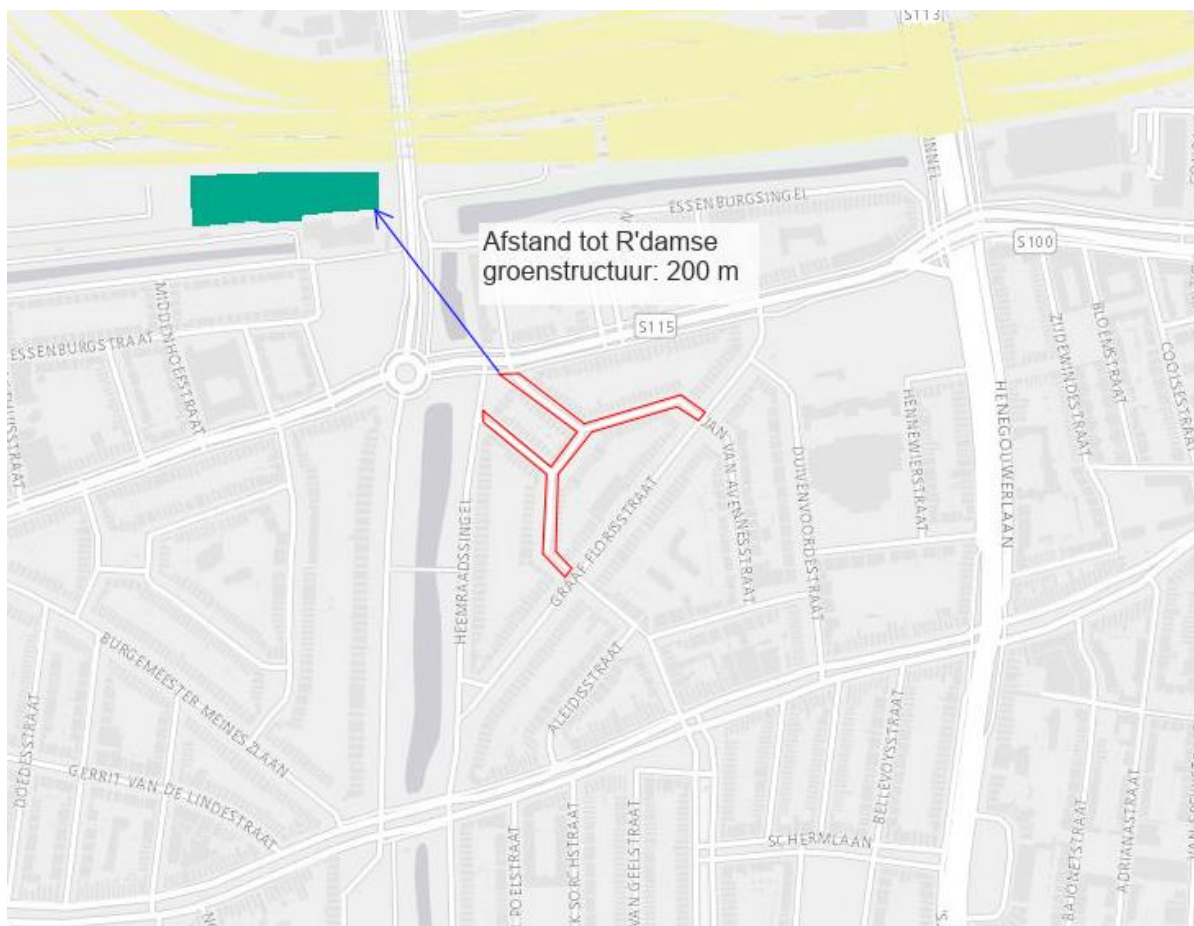
Het projectgebied ligt op ca. 4,5 km afstand van het dichtstbijzijnde NNN-gebied (polder Schieveen). Gezien de afstand en het lokale karakter van de ingreep, worden er geen effecten verwacht. Vervolgstappen zijn niet benodigd.

Figuur 5 – Afstand tussen projectgebied en dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied en NNN-gebied

4.5 Rotterdamse groenstructuur

Het projectgebied ligt op 200 meter afstand van het dichtstbijzijnde onderdeel van de Rotterdamse groenstructuur: parkbos (in het Essenburgpark). Gezien de afstand en het lokale karakter van de ingreep, worden er geen effecten verwacht. Vervolgstappen zijn niet benodigd.

Figuur 6 – Afstand tussen projectgebied en dichtstbijzijnde deel van Rotterdamse groenstructuur

5 Resultaten

Het locatiebezoek vond plaats op woensdag 25 maart 2020 (Ca. 6 °C, 3 Bft, zonnig, droog). Het volledige gebied is visueel (met behulp van een verrekijker) onderzocht op biotoop en mogelijke verblijfplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten.

Onderstaand wordt per soortgroep besproken of beschermde soorten zijn aangetroffen en/of worden verwacht, welke effecten verwacht worden en of vervolgstappen benodigd zijn.

5.1 Flora

Resultaten

Er zijn tijdens het locatiebezoek geen beschermde soorten planten aangetroffen en deze worden op basis van biotoop ook niet verwacht. Het projectgebied bestaat uit straten met stoeptegels en klinkers en kleine geveltuintjes. Beschermde inheemse planten vereisen veelal voedselarme, of anderzijds specifieke abiotische omstandigheden. Deze zijn binnen het projectgebied niet aanwezig. Er zijn ook geen vochtige (kade)muren aanwezig waar beschermde muurplanten op kunnen voorkomen.

Effecten

Er zijn geen beschermde planten aangetroffen binnen het plangebied en deze worden ook niet verwacht. Effecten zijn daarmee uitgesloten.

Vervolgstappen

Er worden geen effecten verwacht. Vervolgstappen zijn daarom niet benodigd.

5.2 Vogels

5.2.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Resultaten

Bij aankomst bij het projectgebied is er één keer een roepende huismus (art. 3.1 Wnb) gehoord. De exacte locatie was niet te bepalen en waarschijnlijk ging het om een overvliegend individu. Daarna zijn er geen roepende of overvliegende huismussen meer gehoord of gezien. De daken van vrijwel alle panden binnen het projectgebied lijken ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde nesten. Dit komt hoofdzakelijk doordat de dakpannen een platte vorm hebben en dicht op elkaar liggen (figuur 7). Hierdoor is er onvoldoende ruimte voor eventuele nesten. Ook de eerste rij dakpannen lijkt geen geschikte nestgelegenheid te bieden. Zelfs als er toegang zou zijn tot de ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschoot, dan zou deze ruimte beperkt zijn gezien de vorm van de dakpannen. Een uitzondering was een hoekwoning in de Beatrijsstraat, waar een schuin liggende dakpan een mogelijk geschikte verblijfplaats voor huismussen en een matig geschikte verblijfplaats voor gierzwaluwen biedt (art. 3.1 Wnb) biedt (figuur 8). Echter is het zo dat, naast de voorgenoemde potentiële verblijfplaats, er geen andere mogelijke verblijfplaatsen zijn aangetroffen. Zowel huismussen als gierzwaluwen zijn koloniebroeders en geven de voorkeur aan locaties waar meerdere geschikte nestlocaties aanwezig zijn. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn daarom redelijkerwijs uit te sluiten.

Figuur 8 – Impressie van de panden in de Beatrijsstraat met steil zadeldak en 'platte' dakpannen.

Figuur 7 – opening onder schuin liggende dakpan in Beatrijsstraat. Potentieel geschikte verblijfplaats voor huismus.

Verder is gekeken naar de functie van het groen voor huismussen, aangezien deze soort groenstructuren vereist in de directe omgeving van het nest. Naast de gemeentelijke bomen was er niet veel groen aanwezig binnen het projectgebied. Langs het zuidwestelijk gedeelte van de Beatrijsstraat hebben bewoners wel relatief groene voortuinen. Voor een deel betreffen dit ook potten/bakken met planten die bewoners langs de openbare weg hebben geplaatst. Mogelijk moet een deel van dit groen verwijderd worden ten behoeve van de ophoging van de straat. Echter betreft dit dusdanig weinig groen in de context van de directe omgeving, dat het niet als essentieel functioneel leefgebied voor de huismus bestempeld kan worden, ook als er wél verblijfplaatsen aanwezig zouden zijn in de omliggende panden. De binnentuinen van de alle huizenblokken in het projectgebied zijn namelijk erg groen en bieden daardoor voldoende alternatieven.

Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn op basis van het hoogstedelijke biotoop en bekende verspreidingsgegevens uit te sluiten.

Effecten

Er zijn geen verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht. Effecten zijn daarmee uitgesloten.

Vervolgstappen

Aangezien er geen verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn er geen vervolgstappen benodigd.

5.2.2 Algemene broedvogels en categorie-5 soorten

Resultaten

Een deel van de aanwezige bomen is mogelijk geschikt als nestlocatie voor algemene broedvogels die geen strenge eisen aan de nestlocatie tellen. Denk hierbij aan een soorten als de houtduif (art. 3.1 Wnb). De kleinere boomsoorten, zoals de Japanse kers en boltrompetboom in de Beatrijsstraat bieden voor de meeste soorten geen geschikte nestgelegenheid, gezien predatoren (zoals huiskatten) gemakkelijk bij de boomkronen kunnen komen. Eventueel zou wel een merel in deze bomen kunnen broeden, gezien zij vaker een relatief lage boom of struik gebruiken als nestlocatie. Ook is het projectgebied geschikt voor verschillende categorie 5-soorten, zoals de boomkruiper (die ook is waargenomen tijdens het veldbezoek), ekster en zwarte kraai. Dit zijn vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed (of de directe omgeving daarvan) maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, een nieuw nest te maken of te zoeken. In dit geval is er rondom het projectgebied voldoende geschikt biotoop (met nestgelegenheid) voor deze soorten aanwezig, waardoor een jaarronde bescherming niet van toepassing is. Zij genieten daarom, in dit geval, dezelfde bescherming als algemene broedvogels.

Effecten

Wanneer vegetatie wordt verwijderd in het broedseizoen kunnen nesten worden vernietigd en verstoord. De nesten van algemene broedvogels (en in dit geval categorie-5 soorten) zijn alleen beschermd wanneer deze in gebruik zijn als broedlocatie. Dit is voornamelijk het geval tijdens het broedseizoen, wat globaal loopt tussen 1 maart en 31 juli. Dit kan echter variëren afhankelijk van de vogelsoort en weersomstandigheden.

Vervolgstappen

Vervolgstappen zijn niet benodigd indien de volgende maatregel getroffen wordt:

- Verwijderen van vegetatie dient te gebeuren buiten het broedseizoen van vogels (ca. 1 maart – 31 juli).

Indien dit niet mogelijk is moeten de te verwijderen bomen door een deskundig ecooloog gecontroleerd worden op nesten van vogels, uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden. Wanneer er nesten met actieve broedgevallen aanwezig zijn, mogen de betreffende bomen met nesten niet gerooid te worden totdat de nesten verlaten zijn. Voor werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient gewerkt te worden conform een ecologisch werkprotocol, welke wordt aangeleverd door een stadsecoloog.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten

Het projectgebied bestaat uit bestrating, kleinschalig groen in voortuinen en de gemeentelijke bomen. Onderbegroeiing in de vorm van een kruid- en struiklaag ontbreekt. Er is dan ook zeer weinig dekking aanwezig in het projectgebied. Daarom worden er geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren verwacht. Eventueel kunnen algemene soorten grondgebonden zoogdieren aanwezig zijn, zoals de egel en algemene muissoorten, al is ook voor deze soorten het gebied slechts matig geschikt. Eventuele rommelige hoekjes, met bijvoorbeeld tuinafval, kunnen echter ontstaan, wat deze soorten ten gunste komt. De egel en algemene muissoorten zijn daarom op voorhand niet met zekerheid uit te sluiten.

Effecten

Bij de voorgenomen werkzaamheden kunnen algemene soorten zoals de egel en algemene muissoorten worden verstoord, of in het ergste geval, worden gedood.

Vervolgstappen

Egel, konijn en algemene muissoorten zijn door de provincie Zuid-Holland vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor deze soorten niet benodigd. Wel dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht (art. 1.11 Wnb). Dit is mogelijk door vegetatie voorzichtig te verwijderen vanuit één kant en in de richting van een vrije vluchtroute, zodat dieren de kans krijgen om zich te verplaatsen naar een veilige omgeving.

Niet vrijgestelde soorten worden niet verwacht. Vervolgstappen zijn daarom niet benodigd.

5.4 Vleermuizen

Resultaten

Verblijfplaatsen: Een deel van de bebouwing in het projectgebied is mogelijk geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Het gaat hier om open stootvoegen in de voorgevels van de bebouwing aan de Beatrijsstraat en de Frank van Borselenstraat (zie figuur 9 en figuur 11). Daarnaast is er één boom (acacia) aangetroffen met loshangend schors, waardoor er een spleet aanwezig is waar boombewonende vleermuizen mogelijk in kunnen verblijven (figuur 10). Ook is er een holte (en dus een mogelijke verblijfplaats) aangetroffen in een plataan in het noordoostelijk gedeelte van de Beatrijsstraat staat. Deze boom staat echter niet op de planning om gerooid te worden. Figuur 9 geeft de locaties van de gevonden potentiële verblijfplaatsen weer.

Figuur 9 - Voorbeeld van open stootvoegen in voorgevels van panden in de Frank van Borselenstraat

Foerageergebied: Binnen het projectgebied is matig geschikt foerageergebied aanwezig. Het gaat dan om de straten zelf, waar langs de boomkruinen gefoerageerd kan worden. Direct grenzend aan het projectgebied, ten westen, loopt de Heemraadsingel. Dit is uitermate geschikt foerageergebied, gezien de brede watergang die aan weerszijden geflankeerd wordt door volwassen bomen. Het is daarom zeer waarschijnlijk dat de vleermuizen die hun verblijfplaats binnen het projectgebied hebben, zich naar dit foerageergebied bewegen en maar in beperkte mate binnen het projectgebied zelf foerageren.

Figuur 10 - Potentiele verblijfplaats boombewonende vleermuizen in acacia, gezien vanuit twee verschillende hoeken.

Figuur 11 - locaties van potentiele verblijfplaatsen en potentiele vliegroutes voor vleermuizen

Vliegrouete: Binnen het projectgebied kunnen de gemeentelijke bomen onderdeel zijn van een potentieel essentiële vliegrouete, aangezien zij lijnvormige groenelementen vormen en luwte bieden. Figuur 11 geeft de potentiële vliegrouetes weer. Het betreffen bomen van verschillend formaat (variërend in hoogte van ca. 3 m – 15 m), waarbij de afstand tussen elke afzonderlijke boom gemiddeld zo'n 10 meter is. Gezien het smalle straten betreffen, vormen de gevels van de gebouwen zelf ook lijnvormige elementen, die maar beperkt onder invloed staan van straatverlichting. Vanaf een hoogte van ca. 6 meter ten opzichte van de stoep (boven de lantaarnpalen) is de hoeveelheid verlichting die uitstraalt naar de panden verwaarloosbaar te noemen. Daarnaast betreffen het relatief korte afstanden die de vleermuizen die eventueel binnen het plangebied verblijven moeten afleggen naar het foerageergebied.

Effecten

Verblijfplaats – gebouwbewonende soorten: Gezien er geen werkzaamheden plaatsvinden aan de gebouwen zullen er geen directe (fysieke) effecten zijn op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Door het vervangen van de straatverlichting kan er in de nieuwe situatie wel lichtuitstraling ontstaan op plekken die voorheen niet of minder verlicht waren. Zeker als er niet-gerichte verlichting en/of een sterkere lichtintensiteit gehanteerd wordt. Dit kan een verstoring effect hebben op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen en in dat geval is er sprake van een potentiële overtreding van artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wet natuurbescherming.

Verblijfplaats – boombewonende soorten

Het rooien van de acacia met de loshangende, grillige schors (figuur 7) leidt tot het vernietigen van een potentiële verblijfplaats van boombewonende vleermuizen. Ook hier geldt dat het vervangen van de straatverlichting potentieel leidt tot verhoogde lichtuitstraling richting een potentiële verblijfplaats. Indien de verblijfplaats gebruikt wordt zou dit overtreding betekenen van artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wet natuurbescherming.

Foerageergebied:

Het projectgebied is slechts matig geschikt als foerageergebied. Het betreft dan ook niet-essentieel foerageergebied. Bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden worden er geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Vliegrouete:

De straten met bebouwing en bomen kunnen dienen als potentieel essentiële vliegrouete. Door het rooien van de bomen gaat de essentiële functie van de potentiële vliegrouetes naar verwachting niet verloren, gezien de onverlichte delen van de gebouwgevels ook als lijnvormige elementen kunnen dienen, waardoor vleermuizen zich naar het naastgelegen foerageergebied (Heemraadsingel) kunnen verplaatsen. De nieuwe straatverlichting kan voor verstoring zorgen, indien de lichtintensiteit en het bereik van de lichtuitstraling (richting de gebouwgevels) toeneemt. Dit kan een verstoring effect hebben op potentiële vliegrouetes van vleermuizen en in dat geval is er sprake van een potentiële overtreding van artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming.

Vervolgstappen

Er is nader onderzoek nodig naar verblijfplaatsen van vleermuizen indien effecten niet uitgesloten kunnen worden. Om effecten uit te sluiten dienen de volgende maatregelen getroffen te worden:

Verblijfplaatsen:

- Er dient een holteinspectie te worden uitgevoerd in de acacia d.m.v. endoscopie (zie figuur 8 en 9). Indien een geschikte potentiële verblijfplaats wordt gevonden is aanvullend nader onderzoek naar boombewonende vleermuizen benodigd (tenzij wordt besloten de boom niet te rooien).
- De te plaatsen straatverlichting dient de voorgevels en de (nieuw aan te planten en behouden) bomen niet meer te verlichten dan in de huidige situatie het geval is. Indien dit wel het geval is, dan is aanvullend nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen benodigd.
- Bij eventuele werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst dient gebruik gemaakt te worden van gerichte verlichting. Hierbij dienen de voorgevels en de bomen niet extra verlicht te worden.

Vliegroutes:

- De te plaatsen straatverlichting dient de gevels en de nieuw aan te planten bomen binnen het projectgebied niet extra te verlichten dan in de huidige situatie het geval is. Hierbij is het belangrijk dat boven een hoogte van 6 meter ten opzichte van de stoep er niet meer dan 2 lux aan lichtintensiteit de panden bereikt t.b.v. potentieel essentiële vliegroutes. Dit kan eenvoudig worden gerealiseerd door (naar beneden) gerichte verlichting te gebruiken en zo lichtverstrooiing te voorkomen.
- Bij werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst dient gebruik gemaakt te worden van gerichte verlichting. Hierbij dienen de voorgevels en de bomen niet extra verlicht te worden.

Bespreek het nieuwe lichtplan met een stadsecoloog, die beoordeelt of de plannen verstorend kunnen zijn voor vleermuizen. Indien niet aan bovengenoemde maatregelen kan worden voldaan is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Resultaten

Er zijn geen amfibieën waargenomen tijdens het veldbezoek. Ook zijn er geen waterlichamen aanwezig in het projectgebied. Wel loopt de Heemraadsingel ten westen van het projectgebied. Er zijn langs de Heemraadsingel geen vergraafbare droge plekken die als overwinterlocatie voor rugstreeppadden kunnen dienen. Mogelijk kunnen algemene amfibieën, zoals gewone pad en bruine kikker hier wel voorkomen. Het projectgebied zelf bestaat veelal uit verharding en biedt weinig dekking, op de geveltuintjes na. Dit maakt het gebied slechts matig geschikt als winterhabitat. Amfibieën kunnen echter niet op voorhand worden uitgesloten binnen het projectgebied.

Effecten

Algemene amfibieën kunnen worden verstuurd, of in het ergste geval, worden gedood als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

Vervolgstappen

Algemene amfibieën zoals bruine kikker en gewone pad zijn door de provincie Zuid-Holland vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor deze soorten niet benodigd. Wel dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht (art. 1.11 Wnb). Dit is mogelijk door vegetatie voorzichtig te verwijderen vanuit één kant en in de richting van een vrije vluchtroute, zodat dieren de kans krijgen om zich te verplaatsen naar een veilige omgeving.

5.6 Reptielen

Resultaten

Het projectgebied bestaat voornamelijk uit verharding. Er zijn tijdens het locatiebezoek dan ook geen beschermde soorten reptielen aangetroffen. Deze worden op basis van het biotoop en bekende verspreidingsgegevens ook niet verwacht.

Effecten

Er zijn geen beschermde reptielen aangetroffen binnen het plangebied en deze worden ook niet verwacht. Effecten zijn daarmee uitgesloten.

Vervolgstappen

Aangezien er geen effecten worden verwacht op reptielen zijn vervolgstappen niet benodigd.

5.7 Vissen

Resultaten

Er zijn geen waterlichamen aanwezig binnen het projectgebied. Er zijn dan ook geen vissen waargenomen tijdens het veldbezoek en deze worden ook niet verwacht.

Effecten

Door het ontbreken van oppervlaktewater binnen het projectgebied kan het voorkomen van vissen en daarmee negatieve effecten op deze soortgroep worden uitgesloten.

Vervolgstappen

Effecten zijn uitgesloten. Vervolgstappen zijn daarom niet benodigd.

5.8 Ongewervelden

Resultaten

Er zijn geen beschermde soorten ongewervelden waargenomen tijdens het veldbezoek. Vrijwel alle strikt beschermde libellen en vlinders zijn kritisch ten aanzien van hun biotoop. Gezien het hoogstedelijke karakter van het projectgebied worden deze soorten ook niet verwacht. Er is geen waterlichaam aanwezig binnen het projectgebied, waardoor ook beschermde soorten ongewervelden zoals de platte schijfhoren niet worden verwacht. Daarnaast ligt het projectgebied niet in het bekende verspreidingsgebied van strikt beschermde ongewervelden. Deze kunnen dan ook redelijkerwijs worden uitgesloten.

Effecten

Beschermde soorten ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Effecten zijn daarmee ook uitgesloten.

Vervolgstappen

Door afwezigheid van beschermde soorten ongewervelden en biotoop voor deze ongewervelden zijn vervolgstappen niet benodigd.

5.9 Exoten

Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de aanwezigheid van invasieve en exotische plantensoorten. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in een periode van het jaar waarin de aanwezigheid goed te bepalen is. Er zijn geen (invasieve) exotische plantensoorten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Daarbij geeft de gemeentelijke duizendknopenkaart aan dat er geen duizendknoop in het projectgebied voorkomt¹.

¹ http://www.bureaustadsnatuur.nl/fileadmin/user_upload/documents-bsr/Klanten/GemeenteRotterdam/PlantenExoten/index.html#11/51.9148/4.3726

Gebruikte bronnen en literatuur

- Database waarnemingen Flora en fauna (GISWEB) van gemeente Rotterdam.
- Database waarnemingen Duizendknopen van gemeente Rotterdam
- Vlinderstichting, de. <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders> (bezocht op 15-04-2020)
- Vogelbescherming, de. <https://www.vogelbescherming.nl/> (bezocht op 13-04-2020)

6 Bijlages

6.1 Bijlage 1; Duiding Wet- en regelgeving

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dienen de plannen voor de ontwikkeling getoetst te worden aan de van kracht zijnde natuurwetgeving. Deze toetsing is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer. In onderstaande paragrafen wordt kort de relevante wet- en regelgeving omtrent flora en fauna beschreven. In Bijlage 2 is een meer uitgebreide beschrijving opgenomen van deze kaders.

6.1.1 Wet natuurbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 januari 2017 in de Wet natuurbescherming (Wnb) geregeld. Het doel van deze wet is het beschermen en ontwikkelen van de natuur. In de wetteksten is vermeld dat een van de redenen voor natuurbescherming het behoud van haar intrinsieke waarde is. Verder staat het behouden en herstellen van de biodiversiteit genoemd als kernpunt, alsmede het duurzaam kunnen blijven inzetten van natuur voor ecosysteemdiensten. Er is daardoor ook een economisch doel gesteld, waarbij ook de natuurlijke kwaliteit van onze leefomgeving in acht dient te worden genomen. Verder moet er aandacht zijn voor een samenhangend beleid gericht op het behoud van waardevolle landschappen vanwege hun functie voor biodiversiteit, cultuurhistorie en maatschappelijke belang.

Sinds de invoering van Wnb ligt het bevoegd gezag bij de Provincies, welke het verlenen van vergunningen en ontheffingen en de handhaving delegeren naar de regionale milieudiensten. In Zuid-Holland moeten ontheffingen worden aangevraagd bij Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is belast met de handhaving.

Beschermde soorten

In de Wet natuurbescherming zijn de beschermde soorten in de volgende artikelen vastgelegd:

- Artikel 3.1: alle van nature in Nederland levende vogels. In de praktijk betreft het vooral de bescherming van actieve nesten van vogels, die gedurende de broedperiode niet mogen worden verstoord. Voor sommige vogelsoorten geldt dat nesten en eventuele vaste rustplaatsen jaarrond, dus ook buiten het broedseizoen, beschermd zijn.
- Artikel 3.5: alle soorten (die in Nederland voorkomen) van de EU-Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern (planten) en Bonn (trekvoegels en andere migrerende dieren zoals zeezoogdieren). Bijlage 3, tabel 1
- Artikel 3.10: Beschermingsregime overige soorten. De lijsten met deze soorten zijn als bijlagen bij de wet opgenomen. Bijlage 3, tabel 2 omvat de Nederlandse diersoorten en de Nederlandse planten.

Hierbij is het verboden bij deze wet:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- c. vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Uitgezonderd van bovenstaande lijsten zijn:

- Soorten die worden aangewezen door de provincies als zijnde niet of juist wel beschermd in die provincie. Bijlage 3 tabel 3
- Dieren waarop gejaagd mag worden (zie artikel 3.20)
- Dieren die middels een AMvB worden aangewezen als overlast gevend of schadelijk (zie artikel 3.16)
- Middels een AMvB aan te wijzen invasieve exoten (zie artikel 3.19)

Vrijstelling en ontheffing zijn bij alle beschermingsregimes mogelijk indien aan bepaalde wettelijke belangen wordt voldaan. Ruimtelijke ingrepen of economische ontwikkelingen zijn geen wettelijke belangen. Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling altijd de zorgplicht conform artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen voor zowel soorten als voor gebieden in artikel 1.11 van hoofdstuk 1. In lid 2 van dit artikel wordt expliciet gemaakt dat negatieve effecten op natuurgebieden of inheemse in het wild levende soorten dieren en planten zo veel mogelijk voorkomen moeten worden. De zorgplicht geldt voor iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat er door zijn of haar handelen, of het nalaten daarvan, negatieve effecten op natuurgebieden of in het wild levende inheemse soorten kunnen optreden. Zorgplicht strekt zich ook uit tot de leefomgeving van dieren en planten; je mag het biotoop dus ook niet aantasten. In lid 3 is aangegeven dat zorgplicht slechts gedeeltelijk voor jacht, schadebestrijding en visserij geldt.

Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland

De ecologische hoofdstructuur, ook wel 'Natuurnetwerk Nederland' genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstig te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Deze NNN-gebieden leveren een belangrijke bijdrage aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Nederland. De NNN-gebieden zijn opgebouwd uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones. In gemeente Rotterdam zijn alle NNN-gebieden en verbindingen gelegen in het buitengebied van Rotterdam of direct langs de grote rivieren.

6.1.3 Rotterdams Beleid

De Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 heeft het college van B&W van Rotterdam de Natuurkaart Rotterdam vastgesteld, waarin de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur zijn vastgelegd. Er wordt ingezet op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. Ook wil men d.m.v. de Natuurkaart Rotterdam de omgevingskwaliteit verbeteren door meer rekening te houden met de ecologische mogelijkheden en onmogelijkheden op ontwikkellocaties. De Natuurkaart is dus een instrument om ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen.

In het kaartgedeelte van de Natuurkaart Rotterdam is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De kaart laat de kerngebieden zien waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden, alsmede de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met NNN-gebieden. De Natuurkaart Rotterdam signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur. In de Natuurkaart Rotterdam is geen verbinding gemaakt met het Rotterdamse duurzaamheidsbeleid.

Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

Het Rotterdams duurzaamheidsbeleid is vastgelegd in het Programma Duurzaam.

In **Programma Duurzaam** staan de volgende ambities:

- Elke ontwikkeling moet leiden tot een meer gezonde, groene, kindvriendelijk en schone leefomgeving
- Elke ontwikkeling moet leiden tot waarde creatie en toekomstbestendigheid
- Elke ontwikkeling moet leiden tot minimaal 50% CO₂-reductie en 100% klimaatbestendigheid in 2025

Deze ambitie is in het Programma Duurzaam geconcretiseerd in 10 duurzaamheidsopgaven.

Het vergroten van de biodiversiteit en inzetten op ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan de volgende van deze duurzaamheidsopgaven:

- Bevorderen van duurzame gebiedsontwikkeling (duurzaamheidsopgave 10).
- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering door bijvoorbeeld de realisatie van groene daken om hittestress tegen te gaan (duurzaamheidsopgave 9).
- Groener maken van de stad (duurzaamheidsopgave 6).

6.2 Bijlage 2; Uitgebreide toelichting op wetgevende kaders **Wet natuurbescherming**

Doel van de Wet natuurbescherming:

In artikel 1.10 van hoofdstuk 1, is aangegeven dat het doel van de wet is:

- Het beschermen en ontwikkelen van natuur (1.10 lid a). In dit lid wordt ook opgemerkt dat een van de redenen voor de natuurbescherming haar intrinsieke waarde is.
- Het behouden en herstellen van de biodiversiteit (1.10a).
- Het duurzaam kunnen blijven inzetten van natuur voor ecosysteemdiensten (1.10 lid b). Er is dus ook een economisch doel.
- Samenhangend beleid gericht op het behoud van waardevolle landschappen vanwege hun functie voor biodiversiteit, cultuurhistorie en maatschappelijke functies.

Actieve Natuurbescherming

De EU heeft haar lidstaten de plicht opgelegd zorg te dragen voor een goede stand van de natuur. In de Wet natuurbescherming heeft daarom actieve natuurbescherming een grotere rol. De actieve natuurbescherming is in hoofdstuk 1 in de artikelen 1.5 tot en met 1.10 en 1.12 vormgegeven. Om de EU-doelstellingen te halen wordt er door het ministerie van EZ een Nationale Natuurvisie opgesteld. Het doel is het behoud en zo mogelijk versterken van de biodiversiteit. In artikel 1.5 wordt expliciet de koppeling gelegd tussen een goede biodiversiteit, het goed functioneren van de ecosystemen en het borgen van evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling (zie lid 3). In artikel 1.5 krijgen ook de zogenoemde rode lijsten een status binnen de Wet natuurbescherming; namelijk als monitoringsinstrument voor de stand der natuur in Nederland (zie lid 4).

In artikel 1.7 is aangegeven dat de provincies in het kader van actieve natuurbescherming vierjaarlijks een provinciale natuurvisie opstellen. In artikel 1.7 lid 3 is aangegeven dat in de provinciale natuurvisie Provincie het biodiversiteitsbeleid moet integreren met het algemeen economisch beleid, ruimtelijk beleid milieubeleid, waterbeleid en cultuurbeleid.

Zuid-Holland is hier wel al mee bezig maar gaat deze visie op zijn vroegst eind 2017 gereed hebben (het opzetten van het vergunningen traject voor passieve soortbescherming kost op dit moment (januari 2017) nog alle capaciteit).

De Wet natuurbescherming kent geen verplichting voor gemeenten om een Gemeentelijke Natuurvisie op te stellen. Een aantal gemeenten hebben dit echter wel al gedaan. Een Gemeentelijke Natuurvisie wordt soms opgesteld als instrument voor stimulering van de gemeentelijke economische maar vaak ook als voorbereiding op het in werking treden van de Omgevingswet. De gemeentelijke Natuurvisie wordt dan te zijner tijd opgenomen in de op te stellen Omgevingsvisie. Een onderdeel natuur moet hierin opgenomen zijn.

Zorgplicht

Zowel de Natuurbeschermingswet 1998 als de Flora- en Faunawet kenden zorgplichtbepalingen. In de Wet natuurbescherming zijn deze gezamenlijk ondergebracht in een algemene zorgplicht voor zowel soorten als voor gebieden in artikel 1.11 van hoofdstuk 1. In lid 2 van dit artikel wordt expliciet gemaakt dat negatieve effecten op natuurgebieden of inheemse in het wild levende soorten dieren en planten zo veel mogelijk voorkomen moeten worden. De zorgplicht geldt voor iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat er door zijn of haar handelen, of het nalaten daarvan, negatieve effecten op natuurgebieden of in het wild levende inheemse soorten kunnen optreden. Zorgplicht strekt zich ook uit tot de leefomgeving van dieren en planten; je mag het biotoop dus ook niet aantasten. In lid 3 is aangegeven dat zorgplicht slechts gedeeltelijk voor jacht, schadebestrijding en visserij geldt.

Bevoegd gezag

In artikel 1.3 van hoofdstuk 1 van de Wet natuurbescherming is vastgelegd dat het bevoegd gezag bij de provincie ligt waar een activiteit of ontwikkeling plaats vindt. De afgifte van ontheffingen en vergunningen in het kader van de Wet natuurbescherming, en de handhaving van deze vrijstellingen, is door de provincies uitbesteed aan de omgevingsdiensten. In Zuid-Holland worden ontheffingen en vergunningen beoordeeld en verleend door de Omgevingsdienst Haaglanden. Handhaving wordt verzorgd door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

Onder de Flora- en faunawet was het Ministerie van EZ het bevoegd gezag (althans voor soortbescherming). Dit werd uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Voor provinciegrens overstijgende of gevoelige zaken (kustverdediging, rijks-infrastructuur, militaire zaken) blijft EZ ook onder de Wet natuurbescherming het bevoegd gezag. Het goedkeuren van Gedragscodes blijft om die reden ondergebracht bij RVO.

Vrijstellingen en Gedragscodes.

In de Wet natuurbescherming zijn de vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen geregeld in hoofdstuk 5. De mogelijkheid tot het werken met gedragscodes is echter geregeld in hoofdstuk 3 artikel 3.31.

In artikel 5.1 is ook de behandeltermijn van een aanvraag vastgelegd; 13 weken met een maximale verlenging van 7 weken. Aan een ontheffing of vergunning kunnen voorwaarden zijn verbonden (zie artikel 5.3). Een ontheffing of vergunning kan worden ingetrokken als de houder van de vrijstelling zich niet aan de voorwaarden houdt, de vrijstelling heeft verkregen op onjuiste gronden of de omstandigheden zijn gewijzigd (artikel 5.4).

Onder de Wet natuurbescherming is het gebruik van generieke ontheffingen voor te ontwikkelen gebieden (gebiedsvergunning) expliciet benoemd als mogelijkheid (artikel 5.6).

In artikel 3.31 van hoofdstuk 3 (paragraaf 3.7) staat dat het mogelijk is te werken met een goedgekeurde gedragscode indien de werkzaamheden zijn beschreven en aangetoond kan worden dat er ook daadwerkelijk wordt gewerkt conform die gedragscode. Een leidraad of werkprotocol is dus vereist.

Voor bestendig beheer, bestendig onderhoud en bestendig gebruik is de toepassing van gedragscodes vergelijkbaar met de vroegere Flora- en faunawet.

In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid voor het gebruik van een gedragscode bij Ruimtelijke ingrepen verruimt ten opzichte van de Flora en faunawet; ook bij soorten die voorkomen op de EU-Habitatrichtlijn en EU-Vogelrichtlijn kan nu een gedragscode worden gebruikt mits de werkzaamheden vallen onder één in deze richtlijnen genoemde belangen. Het gebruik van gedragscodes voor ruimtelijke ingrepen is in de nieuwe wet gevoeliger geworden voor verwarring of misbruik. De verwachting is dat deze onduidelijkheid de komende jaren tot veel rechtszaken zal leiden. Via jurisprudentie zal duidelijkheid moeten ontstaan.

Overgangsrecht

Hoofdstuk 9 van de Wet natuurbescherming regelt de overgangsbepalingen.

In artikel 9.1 is aangegeven dat de onder de Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) onder artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming komen te vallen.

In artikel 9.6 is aangegeven dat lopende ontheffingen en gedragscodes geldig blijven tot het einde van hun looptijd. Voor het werkingsgebied van de gedragscode blijft dus eigenlijk de Flora- en faunawet nog van toepassing. Dit heeft consequenties voor de soorten die onder de gedragscode vallen! (Zie hierna).

Bescherming van natuurgebieden

Ten aanzien van gebiedsbescherming (Natura 2000) verandert er weinig ten opzichte van de voorgaande wetgeving (Natuurbeschermingswet) aangezien dit hoofdzakelijk Europese regelgeving betreft.

In Nederland staan de instandhoudingsdoelen van een groot aantal Natura 200 gebieden onder druk door een te hoge stikstofdepositie. Om dit het hoofd te bieden is in 2015 het beleid Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht geworden. De PAS is onveranderd opgenomen in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Besluit Natuurbescherming, behorende bij de Wet natuurbescherming.

Beschermde soorten

In de Wet natuurbescherming zijn de beschermde soorten in de volgende artikelen vastgelegd:

- Artikel 3.1: alle van nature in Nederland levende vogels.
- Artikel 3.5: alle soorten (die in Nederland voorkomen) van de EU-Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern (planten) en Bonn (trekvoegels en andere migrerende dieren zoals zeezoogdieren).
- Artikel 3.10: "Overige soorten". Dit zijn de "Nederlandse soorten" vergelijkbaar met de Tabel 2 soorten uit de Flora- en faunawet. De lijsten met deze soorten zijn als bijlagen bij de wet zijn opgenomen en niet in een aparte AMvB zoals bij de Flora- en Faunawet het geval was. Lijsten A omvatten de Nederlandse diersoorten en B is een lijst met Nederlandse planten.

Uitgezonderd van bovenstaande lijsten met beschermde soorten zijn:

- Soorten die worden aangewezen door de provincies als zijnde niet of juist wel beschermd in die provincie. *Let op:* Hierdoor zijn er verschillen in de beschermde soorten tussen de provincies.
- Dieren waarop gejaagd mag worden (de soorten zijn genoemd in artikel 3.20).
- Dieren die middels een AMvB worden aangewezen als overlast gevend of schadelijk (zie artikel 3.16).
- Middels een AMvB aan te wijzen invasieve exoten (zie artikel 3.19).

De lijst met via de Wet natuurbescherming beschermde soorten bevat deels andere soorten dan welke onder de Flora- en faunawet beschermd waren. Vooral de lijst met Overige soorten wijkt flink af van de vroegere Tabel 2. Het aantal beschermde plantensoorten is flink afgenomen en er zijn een aantal insectensoorten toegevoegd.

Voor soorten uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn er geen wijzigingen.

Invasieve exoten

In artikel 3.19 is aangegeven dat er beleid moet komen voor de bestrijding van invasieve exoten. Het ministerie is momenteel bezig hiervoor een lijst met te bestrijden soorten op te stellen. Verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de bestrijding van de invasieve exoten komt bij de Provincies te liggen. Hoe dit beleidsveld zich gaat ontwikkelen is nog niet inzichtelijk maar het lijkt voor de hand liggend dat de gemeenten hierin een rol zullen krijgen.

6.3 Bijlage 3; Beschermde soorten die in Zuid-Holland voorkomen (exclusief vogels)

Bron: Omgevingsdienst Haaglanden <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/files/wnb/Indicatieve-lijst%20beschermde%20soorten%20Wnb.pdf>

N.B. Deze lijst is indicatief en niet limitatief. Omdat de verspreiding van plant- en diersoorten niet statisch is, kan deze lijst na verloop van tijd wijzigen. Het is niet uitgesloten dat bij wet beschermde soorten die niet vermeld zijn op deze lijst toch in Zuid-Holland worden waargenomen.

Voor beschermde vogelsoorten wordt verwezen naar de 'List of birds of the European Union – June 1999' (die jaarlijks wordt bijgewerkt), te vinden onder de link

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/eu_species/list_birds_en.htm.

Omdat de EU-lijst van beschermde vogelsoorten zeer omvangrijk is (inclusief vele dwaalgasten), zijn ten behoeve van de overzichtelijkheid geen vogels opgenomen in onderstaande lijst. Vanwege de grote mobiliteit van vogels, heeft het geen zin voor deze diergroep een aparte Zuid-Hollandse lijst op te stellen.

1. Soorten strikt beschermd onder artikel IV van de EU-habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en/of bijlage I bij het Verdrag van Bonn (zie artikel 3.5 van Wnb)

Nederlandse naam	Latijnse naam
Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Bultrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>
Dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>
Dwergvinvis	<i>Balaenoptera acutorostrata</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gestreepte dolfijn	<i>Stenella coeruleoalba</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Gewone spitsnuitdolfijn	<i>Mesoplodon bidens</i>
Gewone vinvis	<i>Balaenoptera physalus</i>
Griend	<i>Globicephala melas</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Houting/Noordzeehouting	<i>Coregonus oxyrinchus</i>

Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Kemps zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempii</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Potvis	<i>Physeter macrocephalus</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>
Tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentoni</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

2. Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wnb), niet vallend onder de provinciale vrijstelling voor bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Nederlandse naam	Latijnse naam
Aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>
Beekrombout	<i>Gomphus vulgatissimus</i>
Bergnactorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Boommarter	<i>Martes martes</i>
Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>
Brave hendrik	<i>Chenopodium bonus-henricus</i>
Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>
Bruine eikenpage	<i>Satyrium ilicis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Damhert	<i>Dama dama</i>
Dreps	<i>Bromus secalinus</i>
Duinparelmoervlinder	<i>Argynnis niobe</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Gevlekte glanslibel	<i>Somatochlora flavomaculata</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>
Grote leeuwenklauw	<i>Aphanes arvensis</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Grote vos	<i>Nymphalis polychloros</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Karhuizer anjer	<i>Dianthus carthusianorum</i>
Kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>
Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Knollathyrus	<i>Lathyrus linifolius</i>
Knolspirea	<i>Filipendula vulgaris</i>
Kwabaal	<i>Lota lota</i>
Moerasgamander	<i>Teucrium scordium</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Rozenkransje	<i>Antennaria dioica</i>
Ruw pazelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Stijve wolfsmelk	<i>Euphorbia stricta</i>
Stofzaad	<i>Monotropa hypopitys</i>
Tengere veldmuur	<i>Minuartia hybrida</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Wilde averuit	<i>Artemisia campestris</i>

Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers

Consolida regalis
Melampyrum arvense
Atropa bella-donna

3. Nationaal beschermde soorten (artikel 3. 10 Wnb), wèl vallend onder de provinciale vrijstelling voor bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.

Nederlandse naam	Latijnse naam
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>